

Hejzlar, Gabriel

[Blegen, Carl William. Troy and the Trojans]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1967, vol. 16, iss. E12, pp. 243-244

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109975>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

o písmě užívaném v mykénských centrech a o jeho písářích. To všechno nelze podle Kirka vysvětlit jiným způsobem než jako projev „výrazného přeryvu v detailní básnické tradici“; ta přetrvávala pouze „v matných, obecných obrysech za pomoci prozaické reminiscence“.

V 7. kapitole (25–28) dospívá pak Kirkův výklad k tomu období v řecké historii, které bylo podle jeho názoru nejdůležitější fází při utváření staré řecké epické tradice. Padly-li Mykény s konečnou platností kolem r. 1125, jak se dnes uznává (Pylos a jiná centra byla rozbořena již na samém konci 13. stol.), potom právě 11. století je prý ona doba, kdy nejpozději podle Kirka musela lidská paměť — zřejmě ještě na evropské pevnině — vložit v pevný řád epického verše to, co by sama o sobě, v pouhém prozaickém zpracování, byla musela beznadějně zkseslit. Zároveň však autor přiznává, že ani elementy homérských básní vzniklé v této době nelze nějak přesněji určit. Dokonce např. ani u těch aiolismů, které bývají zpravidla pokládány za pevninské (např. inf. přípona *-men*), Kirk nevylučuje jejich možné zprostředkování přes maloasijskou Aiolidu. A také zmínky o Herakleovcích pocházejí prý stěží ze samého počátku této doby, jelikož jsou především spojeny s jejich nadvládou na Rhodu a dórská kolonizace tohoto ostrova se jeví ve světle dnešních archeologických výzkumů jen o málo starší než 10. stol. př. n. l. Značnou pozornost tu věnuje autor homérským zprávám o bojích mezi Pylem a obyvateli Arkadie a Elidy, a pokud část z nich nepadá již snad před r. 1300 př. n. l., bylo by prý je možno pokládat za odraz neklidu na Peloponnésu po rozboření Pylu kolem r. 1200.

O něco lépe je tomu s možností určit ionské prvky v Iliadě a Odysseji (kap. 8; 28–32). Mezi ně patří např. téměř všechna homérská přirovnání (často s geografickými informacemi o západomaloasijském pobřeží) nebo erotické pasáže nazzpůsob Demodokova zpěvu o lásce Area a Afrodity — a také popis společenského systému na ostrově Fajaků prý je založen na ionském vzoru. Autor však nevylučuje ani pozdní vlivy odjinud, z Kréty i z některých oblastí západních (Sicílie, ostrovy v Ionském moři). V zásadě je prý však v Homérově podle Kirka daleko méně objektivně datovatelných prvků z 10.–8. stol. př. n. l., než se uznávalo v minulém století. Patří sem — vedle zmíněných prvků specificky ionských — bezpečně např. i zprávy o foinickém obchodu (ažkoli podle autora jsou prý u Homéra přehrány), dále taktika hoplitů a hlava Gorgony jakožto dekorativní motiv. Ve shodě se svými výklady v 2. kapitole pokládá autor za pravděpodobné, že lias a Odysseja byly po svém složení zprvu šířeny ústně a že je zapsali — celkem s malými změnami — teprve po několika generacích ionští rhapsodové. I když autor počítá ještě i se změnami v souvislosti s peisistratovskou redakcí v Athénách, a ovšem i se zásahy alexandrijských vydavatelů, má přesto za to, že náš dochovaný text je velmi blízký textu, který vznikl — pravděpodobně někdy v 8. stol. př. n. l. — geniálním tvůrčím činem jednoho nebo dvou básníků.

Závěrečná 9. kapitola (32–33) obsahuje pak shrnutí předchozích vývodů ve stručném přehledu a ukazuje znovu autora jakožto badatele sice opatrného a kritického, ale přitom zároveň jako typického představitele homerologické školy anglosasko-francouzské, čerpajícího s velkou erudiicí z bohatých zdrojů nových výzkumů v oblasti mykénologie i počátků řecké ústní slovesnosti.

Antonín Bartoněk

Carl W. Blegen, Troy and the Trojans. London 1963. Stran 176 + 225 + 240, tabulek 67, obrazů 42, 1 mapka.

Jako 32. svazek význačné a tematicky rozmanité série *Ancient Peoples and Places* vydal pro širší obec zájemců Blegen, profesor archeologie na universitě v Cincinnati a ředitel *American School of Classical Studies* v Athénách, výsledek vykopávek v Troji, jež vedl W. T. Semple a Blegen v l. 1932–1938. V této přehledné publikaci jsou zpracovány postupně získané nálezy, uveřejňované v *American Journal of Archaeology* (srov. LF 63, 1936, 337 n., 65, 1938, 405 n.) a souborně vyšlé v čtyřsvazkovém díle, vydaném v l. 1950–1958. Jsou pokračováním výzkumu, jež začal H. Schliemann (r. 1870) a dále prováděl W. Dörpfeld. V úvodě oceňuje autor práci svých předchůdců a obhajuje Schliemanna proti výtkám jeho chyb při výzkumu poukazem na nedostatky archeologických zkušeností v té době. Mýlně ovšem pokládal Schliemann II. vrstvu za Homerskou. Jeho pokračovatel Dörpfeld označil za Homerskou vrstvu VI. Nový americký výzkum však zjistil jemnější pracovní metodou v 9 hlavních vrstvách na 46 vývojových etap v osídlení, jejichž trvání však se nedá přesněji časově určit. Novým výzkumem se zjistilo, že již v první fázi vývoje Troia I (asi 3000–2500) se jeví jako město s hradbami a s věžemi a domy mají megaron. Troia II (asi 2500–2200) byla zničena požárem; o jejím bohatství svědčí t. ř. Priamův poklad. Troia III (2200–2050) je město s ulicemi, Troia IV (1050–1900) a V (1900–1800) má podobnou civilizaci jako Troia II. Troia VI, založená asi novým obyvatelstvem, má importy mykénské keramiky a její zničení asi r. 1300 bylo způsobeno zemětřesením, nikoliv požárem od Achajů. Řekové vyvrátili a zničili požárem Troju VII. a před polovicí 13. stol.

(1300—1260). VII. b měla dvě fáze: VII. b 1 (1260—1190) a VII. b2 (1190—1160). Pak byla Troia opuštěna a opět osídlena až kolem 700 př. n. l. (Srov. Blegenovu chronologickou tabulku na str. 174). Tyto vývojové etapy, znovu prověřené výzkumem, jsou rekonstruovány pomocí odkrytých stavebních památek a jiných nálezů, jejichž zobrazení podaná fotozáběry na tabulkách a kresebně přispívají k názornosti jasným stylem podaného výkladu o důležitých výzkumech a některých problémech, dřívějšími výkopy nevyřešených.

Je to podání stručné, oživené mnoha kresbami, plánky a tabulkami s instruktivní legendou. Zobrazují krajinu, odkryté stavby (hradby a domy) a významné jejich části, rozmanité předměty užitkové i dekorační, zvláště keramiku, jejíž doplněné tvary jsou zobrazeny mimoto kresebně v textu; podobně i plánky a půdorysy domů. Podrobný rejstřík usnadňuje použití knihy k rychlé informaci.

Gabriel Hejzlar

Antonín Bartoněk, Development of the Long-Vowel System in Ancient Greek Dialects. Opera universitatis Purkynianae Brunensis, facultas philosophica, 106. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1966. 200 pages in S°, price Kčs 20,50.

The author of the book here under review is well known in this field of studies by his preceding publication, viz. *Development of the consonantal system in ancient Greek dialects* (*Opera universitatis Purkynianae Brunensis, facultas philosophica 77, Praha 1961*; the bulk of this work is written in Czech but there is a very copious English résumé). The present publication is in a sense a continuation of the author's work.

When we study Greek dialectal phenomena, we must know the epigraphic material and we must be able to interpret it. The first necessity is rather well taken care of by such synthetic publications as Collitz—Bechtel, *Sammlung der griechischen Dialektinschriften*, Göttingen 1884 sqq., and mainly Schwyzler, *Dialectorum Graecarum exempla epigraphica potiora*, Lipsiae 1923; these are very solid sources and though occasionally it happens that a reading of an inscription quoted in the book here under review has changed since the publication of these collections, these eventual changes do not concern the conclusions of Bartoněk's work. As far as the interpretation of the epigraphic sources for a study like the one here under review goes, the basic problem is, of course, that of the relation of the graphic expression to the supposed spoken language. In a work that tries to study the phonemic system of a dead language and of its different dialects, at different epochs, the question becomes crucial how to establish the phonemic invariants from the oscillations of the different spellings. In this respect, the author does not only use the traditional methods and procedures, but has also refined them. Because of its importance, the matter is well worth-while to be quoted in the author's final statement (p. 8). „As to the purely dialectal changes, we may actually see in the unsteadiness of spelling an expression of perplexity on the part of the engravers, the spelling in inscriptions lagging here, upon the whole, behind the pronunciation (we may see in it the well-known characteristic peculiarity of the written word implying the subconscious endeavour to observe the orthographic traditions). On the other hand, with respect to the interdialectal processes the spelling of the Greek inscriptions seems very often to be, so to say, ahead of the spoken dialects (... the written word does not usually reproduce the dialects in their purest colloquial form, inclining rather to employ higher-style formations aiming at an interdialectal equalisation—and in the case of Greek such formations were upon the whole a correct indication of the forthcoming dialectal development of the entire Greek-speaking world). Thus in the former case we meet with a multiple way of graphic reproduction of one and the same linguistic unit, which was just undergoing some transformation, while in the latter case we encounter a quite appropriate double reproduction of two distinctly different linguistic units, each of which belonged to another stylistic frame, one to the local dialectal basis and the other to a stylistically differentiated interdialectal formation characterized by the possibility of choice.“ No need to stress the cleverness of this distinction and its inherent importance for the proper discerning of the interdialectal levelling out from the vacillations of a local dialect.

The author's understanding of the facts of language is very fine. This can be seen before all in the central part of the book where he traces the systemic concatenations of the single sound changes. This he takes, with full right, to be the main task: the pressures in the system, the consequences of an originally isolated change spreading to its other parts, the establishment of always a new equilibrium. The amount of work is really very great seeing that all this must be done for every dialect apart. The resulting conclusions are very interesting and important. It can be shown that there is no evidence, as far as the long-vowel phonemes go, for the conception of a single Eastern, or Southern, Greek dialect group in which the Attic-Ionic and Arcado-Cypriot